

УДК 330.322(477)

Л.М. Петренко

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовані поточні тенденції інвестиційного розвитку Кіровоградської області, рівня інвестиційної привабливості регіону. Наведено структуру прямих іноземних інвестицій в область за основними країнами-інвесторами, а також структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. Вказано головні причини низького рівня інвестування в регіон. Запропоновано заходи щодо напрямів покращання інвестиційної привабливості.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційний розвиток, інвестиційна привабливість, економіка регіону, інвестиційна діяльність, джерела фінансування, інвестиційний потенціал, інвестиційний ризик, основний капітал, регіон.*

Постановка проблеми. Розвиток регіону залежить від ефективності організації інвестиційної діяльності. Особливо актуальною ця проблема постає на регіональному рівні у зв'язку з нерівномірністю інвестиційного розвитку регіонів та їх привабливістю.

В умовах нестабільної економічної та політичної ситуації змінюється інвестиційна привабливість регіонів України. Це сприяє залученню потенційних інвесторів і підвищує інвестиційну привабливість регіону для внутрішніх та зовнішніх інвесторів в пріоритетні галузі регіону.

Аналіз досліджень. Дослідженням проблеми інвестиційного розвитку та інвестиційної привабливості регіону присвячено праці вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема В. Базилевича, І. Бланка, В. Гесця, Б. Губського, І. Лютого, В. Міщенко та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження інвестиційного розвитку Кіровоградської області та напрями підвищення її інвестиційної привабливості.

Основний матеріал дослідження. Кіровоградщина є пріоритетним регіоном для залучення інвестицій, тому що має вдаль географічне положення, потужну багатогалузеву промисловість, родючі сільськогосподарські угіддя, розгалужену транспортну систему. Усі ці фактори обумовлюють інвестиційний розвиток та інвестиційну привабливість регіону.

За розміром Кіровоградська область, площа якої становить 24,6 тис. км² (4,1% усієї території України), посідає 14-те місце серед регіонів України. Чисельність наявного населення області станом на 1 грудня 2016 р. становила 967,6 тис. осіб. Отже, область має вигідне економіко-географічне положення та знаходиться на перетині найважливіших транспортних комунікацій і розв'язок [1].

Перевагами регіону можна вважати родючі чорноземи, завдяки яким регіон посідає 4-те місце в Україні, і на основі цього розвивається виробництво сільськогосподарської продукції. Також регіон привабливий для інвестування з точки зору видобувної промисловості, на території області значні запаси мінерально-сировинних ресурсів.

Економіка області має виражений аграрно-індустріальний характер. У промисловості створюється 21,7% валової доданої вартості області, у сільському господарстві – 23,2%.

Промисловий комплекс області охоплює 11 галузей, в яких діють понад 2000 підприємств. Найважливішими у структурі промислового комплексу області є харчова промисловість (56,6% загального обсягу реалізованої промислової продукції), виробництво та розподілення електроенергії, газу та води (12,9%), машинобудування (9,1%) та металургія (9%) [1].

Обсяг інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування наведено на табл. 1 [2].

Таблиця 1

Структура формування інвестицій за джерелами фінансування в Кіровоградській області 2000–2016 рр. (тис. грн) [2]

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	1.04.2016
Інвестиції в основний капітал, у фактичних цінах	2852201	5132978	4376701	3039479	2989960	3800413	1097415
у т.ч. за рахунок							
коштів державного бюджету	175755	122806	124553	24582	34560	290752	609
коштів місцевих бюджетів	79724	199078	203046	132581	111501	312837	11600
власних коштів підприємств та організацій	1953517	3334377	3146246	2203602	2303499	2729192	871557
кредитів банків та інших позик	102596	755403	412123	248201	*	110686	64927
коштів іноземних інвесторів	84628	291963	*	9711	360740	*	*
коштів населення на будівництво власних квартир	*	*	*	-	-	-	-
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	233228	206582	269833	262484	136608	299533	24837
інших джерел фінансування	*	*	220900	158318	*	*	*

Особливістю розвитку ситуації в інвестиційній сфері Кіровоградської області за 2010–2016 рр. є те, що більша частина інвестиційних вкладень (65–75%) в економіку області фінансувалась з власних коштів підприємств та організацій: у 2010 р. – 1953517 тис. грн, у 2012 – 3334377 тис. грн та у 2015 р. – 2729192 тис. грн. Також значну частку інвестицій в основний капітал стано-

вили кредити банків та інші позики (4–15%). У 2010 р. – 102596 тис. грн, у 2012 р. – 412123 тис. грн та у 2015 р. – 110686 тис. грн (рис. 1).

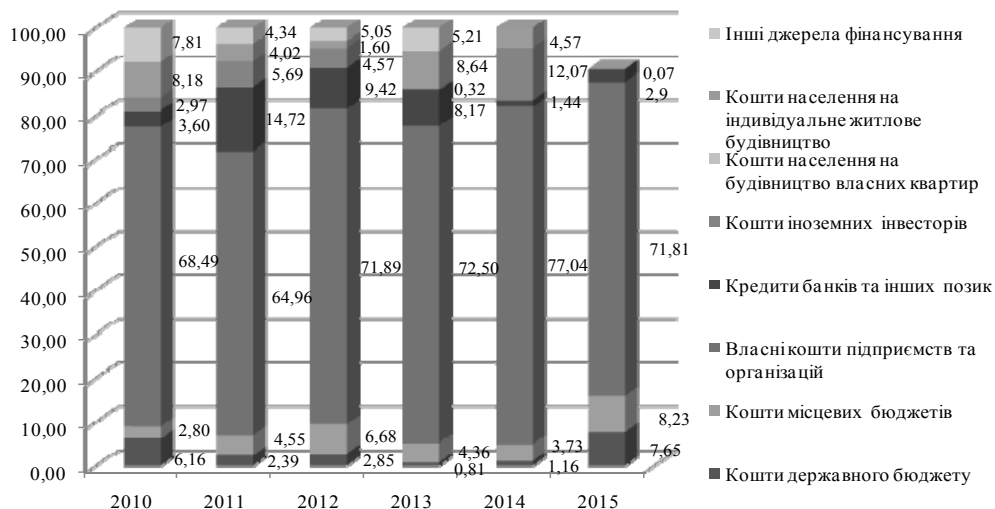

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування, % (складено на підставі даних табл. 1)

У 2011 р. структура інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування дещо змінилася, збільшився відсоток надання банківських кредитів та позик. Найбільша частка бюджетних коштів порівняно з іншими роками була виділена у 2010 р., більше всього коштів наданих місцевими бюджетами було у 2015 р.

Фінансування інвестицій за видами економічної діяльності народного господарства в Кіровоградській області протягом 2010–2015 рр.: найбільші обсяги інвестицій зосереджені на підприємствах промисловості, будівництва, в організаціях, що здійснюють діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів. (табл. 2 та рис. 2) [2].

Таблиця 2

Структура формування інвестицій за джерелами фінансування в Кіровоградській області 2000–2016 рр. (%) [2]

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	1.04.2016
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	28,9	27,6	41,2	40,8	46,0	47,8
Промисловість	45,1	22,9	25,6	25,2	18,9	39,3
Будівництво	0,4	7,1	10,2	9,8	9,0	2,8
Торгівля та ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	4,6	31,0	10,2	5,3	2,3	4,9

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	1.04.2016
Діяльність готелів та ресторанів	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1
Діяльність транспорту та зв'язку	10,7	2,2	6,3	3,7	3,6	1,8
Фінансова діяльність	0,4	0,1	1,1	10	*	*
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	5,3	1,3	0,1	0,2	1,1	1,2
Державне управління	0,7	5,9	4,2	4,0	0,5	0,7
Освіта	0,8	0,2	0,3	0,2	0,2	0,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,8	1,4	0,6	0,4	3,8	0,5
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	1,2	0,1	0,1	0,3	0,1	*

Рис. 2. Структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки, % (складено на підставі даних табл. 2)

Структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки має такі особливості. У 2010–2016 рр. від 60 до 75% всіх інвестицій припадали на галузі, які виробляють продукцію, в основному промислову та сільське господарство, з 2012 р. почали інвестувати в будівництво.

Отже, спостерігається диспропорція в попиті та пропозиції інвестиційних ресурсів між галузями промисловості, сільського господарства, будівництва та іншими галузями економіки

Рівень розвитку інвестиційної сфери регіону характеризує наявність іноземного капіталу. Обсяг внесених прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку області з початку інвестування становив 4,7 млн дол. США, що на 46,6% менше обсягів інвестицій на початок 2014 р. З країн ЄС внесено 62,1 млн дол. США інвестицій (73,3% загального обся-

гу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 22,6 млн дол. США (26,7%). У 2014 р. була позитивна тенденція до залучення іноземних інвестицій в економіку області (табл. 2.9) [2].

Станом на 1 жовтня 2016 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених в економіку області, становив 69,2 млн дол. США та збільшився на 8,5% порівняно з початком 2016 р.

В економіку області у 2015 р. вклали капітал інвестори 34 країн світу, на загальну суму 64,4 млн дол. США, серед яких провідні партнери: Велика Британія – 18,5 млн дол. США, Нідерланди – 15,1 млн дол. США, Російська Федерація – 10,5 млн. дол. США та Кіпр – 10,0 млн дол. США (табл. 3 та рис. 3) [3].

Таблиця 3

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіку Кіровоградської області на 01.01.2016 р. (млн дол. США) [3]

Країни	Обсяги прямих інвестицій (млн дол. США)	у % до підсумку
Усього	64,4	100,0
у тому числі		
Велика Британія	18,5	28,7
Нідерланди	15,1	23,4
Російська Федерація	10,5	16,2
Кіпр	10,0	15,4
Віргінські Острови (Брит.)	1,9	3,0
Ізраїль	1,1	1,7
Інші країни	7,3	11,6

У 2015–2016 рр. в області за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку реалізовано 28 інвестиційних проектів [4].

Загальний обсяг фінансування на реалізацію зазначених проектів склав 90,7 млн грн. За рахунок цих коштів, зокрема, було проведено реконструкцію головного корпусу дитячої обласної лікарні, поліклінічного відділення обласної лікарні, проведені реставраційні роботи обласного художнього музею та реалізовано низку проектів з енергозбереження.

У 2015 р. в економіку області іноземними компаніями вкладено 1 млн дол. США прямих інвестицій. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених в економіку області, станом на 31 грудня 2015 р., який надійшов від інвесторів з 34 країн світу, становив 64,4 млн дол. США та зменшився на 21,4% порівняно з початком 2015 р. (з них: з країн ЄС – 72,1%, з інших країн світу – 27,9%). Прямі іноземні інвестиції у розрахунку на одну особу склали 64,4 дол. США. Взагалі провідними країнами-інвесторами в області є: Велика Британія – 18,5 млн дол. США, Нідерланди – 15,1 млн дол. США, Російська Федерація – 10,5 млн дол. США Кіпр – 10 млн дол. США. На ці країни припадало 83,7% загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Проте географія її зв'язків постійно розширюється.

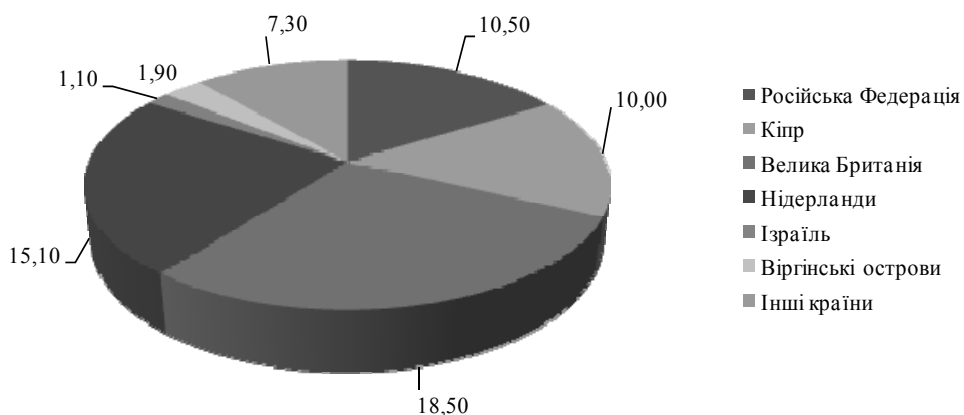

Рис. 3. Структура прямих іноземних інвестицій за країнами-інвесторами, % (складено на підставі даних табл. 3)

Обсяг коштів державного фонду регіонального розвитку для Кіровоградської області протягом 2015 р. та на початку 2016 р. було змінено тричі – з 135,2 млн грн до 96,5 млн грн, а згодом зменшено до 54,7 млн грн (найменший показник серед регіонів України).

Найбільш привабливими об'єктами іноземного інвестування в 2015–2016 рр. були підприємства м. Кропивницького (42% загального обсягу прямих іноземних інвестицій області), Маловисківського району (15,2%) та м. Олександрії (13,7%) [4].

Область є повноправним членом найбільшої мережі регіонів в розширеній Європі – Асамблеї європейських регіонів. Кіровоградщина плідно співпрацює з інституціями ЄС в Україні.

Отже, можна визначити такі негативні фактори впливу на інвестиційну привабливість Кіровоградської області:

- непрозорість влади та корупція;
- нестабільність законодавчої бази та високе податкове навантаження на бізнес;
- поганий стан інфраструктури;
- погіршення стану трудового потенціалу області (старіння населення та від'ємний приріст населення);
- втрата бізнес-середовища та інвестиційної привабливості для започаткування бізнесу;
- політична та економічна нестабільність.

Для подолання впливу негативних факторів необхідно вирішити такі проблеми:

- підвищення ефективності комплексного використання потенціалу мінерально-сировинної бази;
- відновлення інвестиційних форумів, круглих столів, ярмарків, виставок для ефективної презентації області;

- підвищення якості робочої сили, підготовка професійних фахівців та створення високотехнологічних кластерів;
- забезпечення ефективності та прозорості функціонування механізмів державно-приватного партнерства в області;
- підвищення ефективності та прозорості діяльності органів влади;
- забезпечення захисту майнових та інтелектуальних прав власності інвесторів;
- посилення інноваційного потенціалу області в напрямі розробки та запровадження нових інноваційних технологій.

Висновки. Кіровоградська область є інвестиційно привабливим регіоном, що розташований в центрі України, займає 22-ге місце за обсягом залучення інвестиційних ресурсів. При цьому, стан залученням іноземного капіталу в Кіровоградській області залежить не лише від загальних макроекономічних факторів, а й від суттєвих дій органів місцевої влади.

Кіровоградщина має усі передумови для активного залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Взагалі інвестиції для області, як і для країни в цілому, є невід’ємною складовою стабільного економічного зростання. З кожним реалізованим інвестиційним проектом створюються нові робочі місця, збільшуються надходження до бюджету, підвищується конкурентоспроможність підприємств області.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку Кіровоградської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ekonomika.kr-admin.gov.ua/files/strategy_2020.pdf
2. Капітальні інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2016/11/stat_inf_oper_invest.htm
3. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці Кіровоградської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2016/11/stat_inf_oper_zed.htm#
4. Офіційний сайт Кіровоградської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://center.m.kr-admin.gov.ua/>

References

1. *Strategiya rozvritku Kirovogradskoyi oblasti na period 2020 roku* [The official site of the Department of Economic Development and Trade Kirovohrad regional state administration]. Available at: http://ekonomika.kr-admin.gov.ua/files/strategy_2020.pdf (Accessed February 2017).
2. *Kapitalni investitsiyi* [The official site of the Main Statistical Office in Kirovograd region]. Available at: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2016/11/stat_inf_oper_invest.htm (Accessed February 2017).
3. *Pryami inozemni investitsiyi (aktsionerniy kapital) z krayin svitu l v ekonomitsi Kirovogradskoyi oblasti* [The official site of the Main Statistical Office in Kirovograd region]. Available at: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2016/11/stat_inf_oper_zed.htm# (Accessed February 2017).

4. *Ofitsiynyy sayt Kirovogradskoyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi* [The official site of Kirovograd Regional State Administration]. Available at: <http://center.m.kr-admin.gov.ua/> (Accessed February 2017).

В статье проанализированы текущие тенденции инвестиционного развития Кировоградской области, уровня инвестиционной привлекательности региона. Приведена структура прямых иностранных инвестиций в область по основным странам-инвесторам, а также структура прямых иностранных инвестиций по видам экономической деятельности. Указаны главные причины низкого уровня инвестирования в регион. Предложены меры улучшения инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционное развитие, инвестиционная привлекательность, экономика региона, инвестиционная деятельность, источники финансирования, инвестиционный потенциал, инвестиционный риск, основной капитал, регион.*

The article analyzes the current trends of investment development of the Kirovograd region, the level of investment attractiveness of the region. The structure of foreign direct investment in the region for the main countries-investors and the structure of foreign direct investments by kinds of economic activities. There are the main reasons for the low level of investment in the region. The proposed measures regarding directions of improvement of investment attractiveness.

Key words: *investment, investment development, investment attractiveness, the region's economy, investment activity, financing sources, investment potential, investment risk, fixed capital, region.*

Одержано 21.11.2016